

Bc. Anna Brabcová: Italské inspirace střeoevropské architektury. Zahraniční vlivy na huť Benedikta Rieda.

Oponentský posudek diplomové práce

Práce Anny Brabcové se věnuje problematice nejranějších renesančních vlivů na architekturu v Čechách a jejich zahraničním souvislostem. Po úvodu a stručném popisu kulturně-historické situace rozebírá působení Jagellonského dvora a okolnosti přestavby Pražského Hradu. Následuje stručné představení života a díla Benedikta Rieda, na nějž navazuje kapitola o uherském působení Vladislava Jagellonského a s tím souvisejícím šířením renesančních vlivů. V návaznosti na uherské souvislosti pak podrobně rozebírá roli Matyáše Korvína při přenesení humanistických idejí do Zaalpí a podává přehled jeho nejdůležitějších staveb. V souvislosti s možnými kulturními i architektonickými vlivy pak představuje urbinský dvůr Federica da Montefeltro a činnost jeho dvorních architektů Luciana Laurany a Francesca di Giorgia Martiniho. Ve velmi stručném závěru analyzuje okna paláců v Praze, Budě a Urbině a pokouší se obecně vymezit jak míru vlivů, tak případnou roli Benedikta Rieda při přenesení prvních renesančních forem na Pražský Hrad.

Předložená práce je věnována jednomu z nejzajímavějších momentů v české a potažmo i střeoevropské architektuře: nástupu renesančních forem, které jsou symbolickým poslem italských humanistických vlivů a které se v Zaalpí logicky střetávají se silnou architektonickou domácí tradicí. Slibně znějící název anoncuje podrobné prozkoumání celé problematiky s možností rozšířit dosud známé okolnosti a souvislosti nástupu renesančních forem na Pražském Hradě. Z naznačeného obsahu práce vyplývá, že autorka se snažila prozkoumat již dlouho známé možné souvislosti mezi Prahou, Budou a Urbinem. Podrobně prozkoumala kulturně-historické souvislosti všech tří panovnických center, přičemž je možno říci, že zejména pasáže Budě a Urbinu přinášejí poutavé shrnutí charakteristiky vládců a jejich dvorské kultury. Nastíněné přehledy jsou nezbytným a možno říci i velmi dobrým východiskem pro samotnou umělecko-historickou práci, která by měla být věnována samotné architektuře.

Problém práce je v tom, že tato shrnutí nejsou úvodem, ale vlastním obsahem předloženého textu. Architektura, o kterou by mělo dle názvu jít především, je zde pojednána velmi stručně a pouze v intencích v úvodu naznačených obecných souvislostí. V textu se několikrát opakuje informace o střetávání renesančních a gotických forem, případně o primátu renesančních tvarů v Riedově díle bez toho, že by se téma reálně prohlubovalo. Ve stručném závěru se práce kruhem vrací tam, kde započala: v konstatování možnosti zmíněných vlivů, jejichž obecná interpretace se prostřednictvím práce nijak zásadně neposunula. Za nové autorské přispění by mohla být považována kapitola o možné Riedově autorské roli - pokud by tato jen obecně neshrnovala mnohokrát zvažované varianty a přinášela něco víc než jen velmi obecně formulovaný závěr.

Je zřejmé, že autorka se o téma podrobně zajímala jak v Čechách, tak během svého italského studijního pobytu. Kulturně-historické kapitoly jsou podány velmi dobře a svědčí o její snaze do dané problematiky podrobně proniknout. Sama architektura, jež má být ústředním tématem práce, je naopak prezentována spíše rozpačitě. Anoncované vlivy zde nejsou prověřovány, prohlubovány ani přehodnoceny, ale jen opakovaně konstatovány.

Obdobně problematická je práce s literaturou o architektuře daného období a tématu. Přestože ústřední postavou je Benedikt Ried, práce se nijak nevyrovnává s jeho základní monografií z pera Götze Fehra. Problematika urbínské architektury je představena bez jakékoli zmínky o základních syntézách Ludwiga Heydenreicha či Christopa Luitpolda Frommela, nebo nejaktuálnější syntéze italské architektury „Storia dell'architettura italiana,“ a to přes to, že všechny zmíněné knihy se nacházejí v příruční knihovně našeho ústavu. Střetávání gotiky s renesancí v záalpské architektuře, jež je z logiky věci vlastním základem předložené práce, byla v posledních letech věnována mimořádná mezinárodní pozornost, která se opět odrazila v bohaté, avšak zde nijak nereflektované publikační činnosti. Je přitom zřejmé, že skutečné prozkoumání alespoň části zmíněných prací (a případných odkazů na literaturu uvedených v nich) by autorce umožnilo nejen zasadit celé téma do patřičného kontextu, ale možná jej i vyprecizovat či transformovat tak, aby se nestalo pouhým shrnutím dosavadních poznatků, ale bylo skutečným samostatným badatelským výkonem.

Nicméně: odhlédneme-li od deklarovaného tématu práce a soustředíme se jen na ústřední kapitoly o třech panovnických dvorech, můžeme říci, že se autorce podařilo vykreslit jejich prostředí a souvislost velmi podrobně a přesvědčivě. Právě tyto části lze chápat jako důležitý příspěvek k pochopení kulturně-historických souvislostí, které architekturu zásadně formovaly. Díky nim také práce splňuje požadavky kladené na diplomovou práci a právě na jejich základě ji doporučuji k obhajobě.

V Praze, dne 28.1.2015.

PhDr. Richard Biegel, Ph.D.